

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за освітньою програмою

«Податкова та митна справа»

з теми:

**«Податкові пільги як інструмент державного
податкового регулювання»**

Виконавець:

студент факультету фінансів та
банківської справи

Середа А.О.

Науковий керівник

д.е.н., професор Хомутенко А.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах економічного розвитку податкові пільги являють собою важливу складову податкового механізму. При цьому проблематичне питання виникає щодо доцільності надання податкових пільг. На перший погляд, надання пільг суб'єктам підприємництва та фізичним особам стимулюватиме їх діяльність, сприятиме налагодженню інноваційного та інвестиційного клімату, що в свою чергу призведе до економічного розвитку країни загалом. З іншої сторони, політика надання податкових пільг досить часто є неефективною, оскільки призводить до недонадходжень бюджетних доходів. Наразі, актуальність цієї проблеми гостро постала перед Україною та вимагає рішучих і послідовних дій.

Тож не дивно, що проблематика використання податкових пільг викликала багато уваги вчених фінансової науки.

Зокрема, сутність даного поняття вивчали Кучерявенко П.О., Баришева Г.А. та Легкова М.Ф, Крисоватий А.І. та інші.

В свою чергу зарубіжні вчені А. Вуд, В. Коллінз, Р. Андерсон, М. Пейльтон зосередили свою увагу на проблемних питаннях даної економічної категорії.

Місце та значення пільг в податковій системі досліджували Марченко В.Б., Павлюк К.В., Гурєєв Г.І. та інші.

Окремі аспекти податкових пільг яскраво висвітлені в працях В. Мельника, С. Онишко, А. Соколовської, В. Федосова.

Метою кваліфікаційної роботи є: дослідження податкових пільг як інструменту податкового регулювання, яке сприятиме формуванню напрямів удосконалення ефективності використання податкових пільг в Україні. Для досягнення поставленої мети у роботі були поставлені та вирішені наступні завдання:

- розкрито сутність податкових пільг як елементу податків;
- визначено види податкових пільг та їх особливості;
- охарактеризовано завдання податкових пільг на макро- та мікро- рівнях;
- здійснено аналіз втрат бюджету від надання податкових пільг за видами податків;
- здійснено оцінювання взаємозалежності податкових пільг та добробуту населення;

- розкрито вплив податкових пільг на стимулювання ділової та інвестиційної активності суб'єктів господарювання;
- досліджено світовий досвід застосування податкових пільг та визначено напрямки його адаптації до вітчизняної практики;
- запропоновано шляхи підвищення економічної та соціальної ефективності застосування податкових пільг в Україні.

Об'єкт дослідження – податкові пільги в механізмі податкового регулювання.

Предмет дослідження – комплекс теоретичних та методичних аспектів використання податкових пільг як інструменту податкового регулювання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі були використані загальнонаукові й емпіричні методи досліджень: під час дослідження сутності податкових пільг – методи наукової абстракції, індукції та дедукції, системний та структурний; під час аналізу фіскальної ефективності використання податкових пільг – статистичні методи та метод структурно-функціонального аналізу; під час прогнозування втрат бюджету через надання податкових пільг – методи економетричного аналізу та економіко-математичного моделювання, зокрема кореляційно-регресійний метод; при дослідженні іноземного досвіду та визначення можливості його імплементації у вітчизняну практику – метод порівняння.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є: законодавчі та нормативно-правові акти; монографічні дослідження і наукові публікації вчених-економістів; статистичні матеріали Державного комітету статистики України; Міністерства фінансів України, аналітичні доповіді, результати опитування проведені міжнародними фінансовими інститутами; електронні ресурси світової мережі Internet.

Наукова новизна одержаних результатів: результати досліджень мають наукову новизну та можуть сприяти реформуванню податкового механізму використання податкових пільг.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження мають теоретичне значення для вдосконалення механізму використання податкових пільг.

Результати дослідження, що були проведені в науковій роботі, викладені у студентській науково-практичній конференції ОНЕУ «Сучасні виклики економіки» шляхом публікації тез «Вплив податкових пільг на формування бюджетних доходів в Україні».

Структура кваліфікаційної роботи. складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальна

кількість сторінок - 95 кількість таблиць - 19 малюнків - 21 . Список використаних джерел нараховує 42 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичний аспект функціонування податкових пільг»** досліджена сутність податкових пільг, класифікація податкових пільг та визначаються завдання податкових пільг на мікро- та макрорівнях.

У другому розділі **«Вплив податкових пільг на соціально-економічний розвиток України»** проведено аналіз втрат бюджету України через надання податкових пільг, розкрито вплив податкових пільг на стимулювання ділової та інвестиційної активності суб'єктів господарювання, проведено взаємозв'язок податкових пільг та добробуту населення.

У третьому розділі **«Пріоритетні напрямки вдосконалення механізму застосування податкових пільг як інструменту податкового регулювання»** розглянуто зарубіжний досвід застосування податкових пільг та можливості його адаптації в українську практику, запропоновано напрямки удосконалення, запропоновано шляхи підвищення економічної та соціальної ефективності застосування податкових пільг в Україні.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження теоретичних основ, проведення аналізу та моніторингу податкового механізму щодо використання податкових пільг можемо сформулювати наступні висновки.

За своєю сутністю податкові пільги можна описати як законодавчий виняток із загальних правил оподаткування, що дає можливість платникам податків зменшити свої податкові зобов'язання (збори) або звільнити їх від певних зобов'язань та правил, пов'язаних з оподаткуванням. Застосування пільг дозволяє повністю або частково зменшити розмір податкових зобов'язань платника податків та покращити фінансові результати його діяльності без зміни розміру податку (збору), що підлягає сплаті до бюджету.

Податкові пільги мають досить широку класифікацію відповідно до характеру цілей, призначення, цільового використання, суб'єкту впливу, періоду дії, елементу податків. Відповідно до класифікації, податкові пільги мають ряд своїх особливостей та унікальних рис.

Застосування податкових пільг покликане для реалізації певних завдань на макро- та мікро рівнях. Так податкові пільги використовуються для покращення фінансового стану окремо певних платників податків чи групи платників з ціллю надання додаткових привілеїв для стрімкого розвитку в

майбутньому та збільшенню фінансового потенціалу як окремих платників податків так і держави загалом.

Фіскальний потенціал податкової системи України реалізується не в повній мірі. Однією з причин є нераціональна побудова системи податкових пільг, яка порушує принципи справедливості в оподаткуванні, спричинює нерівномірне податкове навантаження та практично не стимулює інноваційну діяльність. На сьогоднішній день використання податкових пільг завдає відчутного удару бюджету України. Протягом останнього десятиліття втрати бюджету від наданих податкових пільг зросли більш ніж у п'ять разів, що становить 15-20% податкових надходжень Зведеного бюджету України. За останні 5 років обсяги втрат державного бюджету України перевищили 150 млрд. грн. Надання податкових пільг з боку держави окремим підприємствам має бути досить зваженим та продуманим процесом. Держава має постійно контролювати кількість отримувачів пільг та недопускати до зловживання використанням пільг.

Податкові пільги являються важливим інструментом посилення інвестиційної та інноваційної привабливості України. В результаті проведеного дослідження, можна зробити висновки, що діючі податкові пільги сприяють зростанню інвестиційного клімату українських підприємств.

Аналіз використання податкової соціальної пільги показав негативну тенденцію. Головним чином це пояснюється збільшенням середньої заробітної плати громадян. Це означає, що кількість громадян, які мають право на отримання податкової соціальної пільги буде зменшуватись, а отже тиск на бюджет країни також буде зменшуватись. І хоча для економіки країни це є позитивним аспектом, застосування такого інструмент податкового регулювання як податкова соціальна пільга буде зменшуватись.

Для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної податкової системи, на основі аналізу зарубіжного досвіду податкового стимулювання інноваційної діяльності, можна запропонувати впровадження специфічних податкових стимулів.

Дослідження свідчать, що необхідно запозичити практику створення та оприлюднення податковими органами звітів щодо втрат бюджету внаслідок надання податкових пільг. Дані звіти повинні включати оцінку ефективності діючих податкових пільг, обґрунтування застосування нових та скасування пільг, які не приносять економічного ефекту.

Важливим на сьогоднішній день є не лише суворий контроль за кількістю пільговиків, але й перегляд пріоритетних сфер для ефективного та швидкого пільгування. Пріоритетними галузями для податкового стимулювання наразі є:

- високотехнологічні, зокрема інформаційні та аерокосмічні галузі.
- інфраструктурні галузі, недостатній розвиток яких не дає розвиватись усій господарській системі країни
- галузі, які традиційно забезпечують надходження від експорту — сільське господарство, металургія та машинобудування.

З огляду на все вище вказане пріорітетним зараз є розробка комплексного, універсального та деталізованого механізму оцінки результативності та ефективності податкових пільг за єдиними критеріями та показниками, який забезпечував би об'єктивність та прозорість такої оцінки, а також можливість встановлення пряма залежність подальшого використання пільги від досягнутих результатів її оцінки.

Тільки вироблення цілеспрямованих заходів щодо створення системи податкового стимулювання та регулювання при жорсткому контролі держави за ефективним використанням наданих пільг та преференцій забезпечить перехід української економіки на інноваційний шлях розвитку.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Середа А.О.

«Податкові пільги як інструмент державного податкового регулювання»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2022 рік

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У роботі розкривається актуальність дослідження за обраним напрямом, ставиться проблема, мета і завдання дослідження, визначаються предмет та об'єкт дослідження.

У роботі досліджено теоретичні аспекти податкових пільг, розглянуто сутність та види податкових пільг, проаналізовано місце та значення податкових пільг у податковій системі України.

Проаналізовано вплив податкових пільг на суб'єктів господарювання.

Виявлено проблеми використання податкових пільг в Україні та запропоновано заходи щодо їх вирішення.

Ключові слова: податкова пільга, податки, ділова активність, податкові стимули.

ANNOTATION

qualification work for a master's degree

Sereda A.

«Foreign Economic Taxes: fiscal effects and regulatory potential»

Odessa National University of Economics

c. Odessa, 2022

Qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and a list of sources used.

The paper reveals the relevance of the study in the chosen direction, sets the problem, purpose and objectives of the study, defines the subject and object of the study.

The theoretical aspects of tax benefits are studied, the essence and types of tax benefits are considered, the place and significance of tax benefits in the tax system of Ukraine are analysed.

The impact of tax benefits on businesses is analysed.

Problems of using tax benefits in Ukraine have been identified and measures to address them have been proposed.

Keywords: tax benefits, taxes, business activity, tax incentives

